

NOVUM

In gesprek met: Barend Barentsen

De Verdieping

“Men kan niet spreken van een voldoende egalitaire samenleving naar het model van King”

Filmrecensie

“Borgman begint de familie langzaam maar zeker in zijn macht te krijgen”

De Stelling

“Direct na de aanval met chemische wapens in Syrië had het Westen militair moeten ingrijpen”

Column

“Ze kwamen ineens met een elektronische enkelband aanzetten”

Foto: Marc de Haan

"STATE OF THE ART"

STUDENT STAGE BIJ HOYNG MONEGIER

Heb je een passie voor het intellectueel eigendomsrecht en bovengemiddeld goede studieresultaten? Beschik je over het analytisch vermogen en de juridische kennis om tot de kern van een zaak door te dringen? En ben je communicatief vaardig?

Kom dan stage lopen of word paralegal bij Hoyng Monegier. Ervaar hoe het eraan toegaat bij een internationaal, gerenommeerd IE-kantoor. Stuur je motivatiebrief, CV en cijferlijst naar:

Hoyng Monegier LLP | Mevr. mr. M.L.J. van de Braak
Postbus 94361 | 1090 GJ Amsterdam

E-mail: vandebraakm@hoyngmonegier.com

www.hoyngmonegier.com

Follow us on [LinkedIn](#)

**HOYNG
MONEGIER^{LLP}**

Waarde lezer,

Hier is ie dan, de eerste NOVUM van het lopend academisch jaar. Het is inmiddels oktober en de zomervakantie, waarin u heerlijk aan het strand lag, barbecues bezocht, op reis ging of een al dan niet succesvolle stage afrondde, lijkt alweer iets uit een ander leven. U bent ongetwijfeld weer druk bezig met blokken, tentamens, nevenactiviteiten en nog wat andere zaken die het studentenleven typeren. Om te zorgen dat u naast al dit moois een beetje blijft op uw vakgebied, gaat onze redactie weer een heel jaar lang aan de slag om te zorgen dat er iedere maand opnieuw een interessante en prikkelende NOVUM te bewonderen valt in een van de vele bakken die onze mooie faculteit rijk is.

Te beginnen met deze maand waarin u onder andere kunt lezen over de nieuwe Leidse master Arbeidsrecht. Onze routiniers Raphael en Thomas gingen langs bij prof. mr. B. Barentsen, wiens foto deze maand op de cover van dit blad prijkt, en voelden hem aan de tand over de inhoud en relevantie van deze nieuwe master. Zijn antwoorden leest u in de rubriek 'In gesprek met'.

Daarnaast heeft u ongetwijfeld de berichtgeving over de uiterst tragische situatie in Syrië gevolgd. De op handen zijnde Amerikaanse gewapende aanval werd voorkomen door de Russische 'vredesengel' Vladimir Putin. Is het politieke compromis dat er nu ligt een goed alternatief voor militair ingrijpen of had Amerika 'de rode lijn' van Obama wel degelijk moeten handhaven? De mening van de Leidse rechtenstudent hierover vindt u in 'De Stelling'.

Het is altijd goed om naast actuele kwesties ook eens stil te staan bij zaken die niet doorlopend in het nieuws komen. Neem nu de sociaal-maatschappelijke positie van zwarte Amerikanen. We kennen allemaal de beroemde woorden van Martin Luther King van decennia geleden, maar is de positie van Afro-Amerikanen sindsdien structureel verbeterd? Lees de beschouwing van Rogier in 'De Verdieping'.

Als u goed heeft opgelet tijdens de civielrechtelijke vakken weet u wat de 'ontvangstheorie' is. Terwijl u in de zon lag deed ons hoogste rechtscollege een belangwekkende uitspraak op dit gebied. Leest u vooral de fijnzinnige analyse van Michelle in 'De Zaak van de Maand'. Iets luchtigere kost vindt u in 'De Recensie' waarin Anna, terug van weggeweest, de Nederlandse filmhit 'Borgman' recenseert. Voor de fijnproevers die hun Engels aan willen scherpen bieden wij tot slot het essay van onze oud-eindredacteur Tjalling getiteld 'Foreign policy and society in Taiwan and East Asia'.

Kortom, u hoeft zich deze maand beslist niet te vervelen. Rest mij niets anders dan u veel leesplezier toe te wensen en u aan te sporen ons te volgen via Twitter en Facebook.

Maurice Jeurissen
Hoofdredacteur NOVUM

Volg ons op

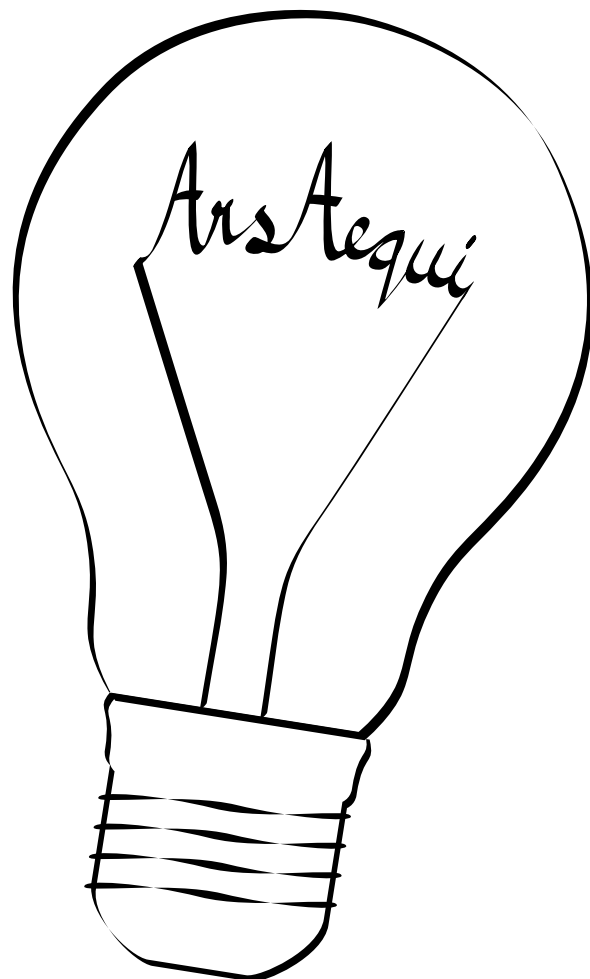

NOVUM

@NOVUM_Law

ARS AEQUI MAAKT KENNIS, AANGENAAM.

- ▶ Ars Aequi is een algemeen juridisch maandblad vol verdieping, opinie en natuurlijk annotaties en nieuwe wetgeving. Een bron van informatie voor de jurist in opleiding.
- ▶ Ga naar arsaequi.nl en sluit het abonnement van je keuze af. Alle abonnees hebben tevens toegang tot het digitale archief.
 - Neem een gratis *Studentenabonnement* en download Ars Aequi 11 x per jaar als PDF of ePub.
 - Kies voor een *Tientjesabonnement* en ontvang voor maar een tientje per jaar ook Ars Aequi op je deurmat.
 - Wil je volledig op de hoogte blijven van wat er in de juridische wereld gebeurt en een schat aan scriptieonderwerpen binnen handbereik hebben? Kies voor een *KwartaalSignaalabonnement*. Voor slechts € 16 per jaar ontvang je elke maand Ars Aequi én iedere 3 maanden KwartaalSignaal, waarin rechtsontwikkelingen op verschillende juridische deelterreinen worden besproken.

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	
3	Inhoudsopgave	
4	Zaak v/d Maand	<i>Ontvangsttheorie anno 2013</i>
6	In Gesprek met	<i>Professor Barentsen</i>
11	Ter leering
ende Vermaeck	
12	Verdieping	<i>The Dream: toen en nu</i>
15	Filmrecensie	<i>Borgman</i>
16	De Stelling	<i>Staats- en bestuursrecht in Leiden</i>
18	Verdieping	<i>Foreign policy and society in Taiwan
and East Asia</i>
22	Het Verslag	<i>NVRII-HCFR Conferentie</i>
25	Column	<i>Elektronisch toezicht op de Haarlemmerstraat</i>
26	Vereniging	<i>NOVUM oktober editie</i>

NOVUM is het maandblad van de Juridische Faculteitsvereniging Grotius te Leiden. NOVUM is ontstaan uit een fusie tussen het faculteitsblad Trias (1968) en het blad Request (1999) dat werd uitgegeven door het rechtenmentoraaat Appèl.

NOVUM is aangesloten bij de Stichting Landelijk Overleg Juridische Faculteitsbladen (LOJF).

Oplage: 1.250 exemplaren
Ontwerp: Sharon Wijnhoud
Druk: JP Offset
ISSN-nummer: 1567-7931

U kunt NOVUM vinden bij de ingang van de faculteit, het juridisch café, het restaurant en bij C131. De redactie behoudt zich het recht voor ingeleverde stukken niet te plaatsen of te wijzigen. De inhoud van de artikelen vertegenwoordigt niet noodzakelijkerwijs de mening van de redactie.

© Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden gereproduceerd zonder voorafgaande toestemming van de redactie.

Redactie

Hoofdredacteur
Maurice Jeurissen (06 34 34 38 39)
novum@law.leidenuniv.nl

Eindredacteur
Maurits Helmich (06 34 45 30 57)
novum@law.leidenuniv.nl

Redacteurs
- Tjalling Reijnders
Tjalling.reijnders@gmail.com
- Raphaël Donkersloot
raphaeldonkersloot@hotmail.com
- Michelle Maaijen
michellemaayen@hotmail.com
- Thomas Weber
Thomas_91_91@hotmail.com

- Mireille Bosman
mireillebosman@hotmail.com
- Anna Tsheichvili
Anna_tsheichvili@hotmail.com
- Petra Chao
patrachao@gmail.com
- Rogier van Geel
rogier_van_geel@hotmail.com

Adviesraad
- Prof. Dr. A.O. Lubbers
- Mw. Drs. A.F.M. van der Helm
- Mw. Mr. C. de Kruif
- Mr. G.K. Schoep
- Céril van Leeuwen, Assessor Fdr
- Koen Hamelink, praeses JfV Grotius

Contact
novum@law.leidenuniv.nl

Zaak v/d maand

De ontvangsttheorie anno 2013

In het huidige tijdperk van smartphones en tablets is bijna iedereen, op elk moment van de dag, waar dan ook ter wereld bereikbaar. Het excuus “sorry, ik heb je bericht niet ontvangen” doet dan ook haast geen opgeld meer. Nu hoeft een niet, of te laat, aangekomen bericht inhoudende dat je 10 minuten later zult arriveren op je afspraak nog geen verstrekkende gevolgen te hebben. Hooguit zorgt dit voor een geïrriteerde opmerking van diegene die – onwetend – op jou zat te wachten. In het recht daarentegen kan een bericht dat de wederpartij te laat bereikt wel ingrijpende gevolgen met zich mee brengen. Wat zijn die gevolgen? En hoe kun je die voorkomen? De Hoge Raad doet uitspraak.

De ontvangsttheorie

Op grond van artikel 3:37 lid 3 Burgerlijk Wetboek (hierna: BW) moet een tot een bepaalde persoon gerichte verklaring, om haar werking te hebben, die persoon hebben bereikt. De tweede zin van artikel 3:37 lid 3 BW regelt de uitzondering op de regel: “Nochtans heeft ook een verklaring die hem tot wie zij was gericht, niet of niet tijdig heeft bereikt, haar werking, indien dit niet of niet tijdig bereiken het gevolg is van zijn eigen handeling, van de handeling van personen voor wie hij aansprakelijk is, of van andere omstandigheden die zijn persoon betreffen en rechtvaardigen dat hij het nadeel draagt”. Dit wordt ook wel de ‘ontvangsttheorie’ genoemd. Hiertegenover staat de ‘verzendingtheorie’ die bijvoorbeeld in het bestuursrecht wordt gehanteerd (art. 3:41, 3:42 en 6:7, 6:8 Algemene wet bestuursrecht). Het hierna te bespreken arrest van de Hoge Raad gaat over de ontvangsttheorie.

De zaak Centavos/X

X is een stichting die eigenaar is van een aantal onroerende zaken. Een aantal van die onroerende zaken heeft X verkocht aan Centavos. Stichting X heeft gedurende een periode van twaalf maanden een recht van terugkoop van al het aan Centavos verkochte. In een aanvullende overeenkomst zijn partijen overeengekomen dat een aantal van de verkochte panden door Centavos aan X zou worden verhuurd. In de huurovereenkomst zijn partijen overeengekomen dat mededelingen van de verhuurder aan de huurder in verband met de uitvoering van het huurcontract moeten worden gericht aan het adres van het gehuurde. Ander-

halfjaar later sluiten partijen wederom een overeenkomst. Artikel 4 van die overeenkomst bepaalt dat het eerder overeengekomen terugkooprecht van X zal komen te vervallen indien Centavos haar ter zake van achterstallige huur in totaal drie keer een aanmaning heeft moeten sturen, al dan niet voor dezelfde huurtermijn.

Stichting X heeft de huur diverse malen te laat betaald. In dat verband heeft Centavos X aangemaand wegens niet-betaling van de huur. Die aanmaningen heeft Centavos zowel per aangetekende als per reguliere post verstuurd naar het postbusnummer dat door X vanaf het sluiten van de eerste overeenkomst als postadres is gebruikt. Nu daar geen reactie zijdens X op is gekomen heeft Centavos medegedeeld dat het recht van terugkoop is komen te vervallen.

X vordert in een procedure een verklaring voor recht dat het recht van terugkoop niet is vervallen, met veroordeling van Centavos om mee te werken aan het effectueren van dat recht. X voert daartoe aan dat slechts één van de drie aanmaningen haar heeft bereikt. De andere aanmaningen hebben haar niet bereikt omdat de postbus tijdelijk en buiten haar schuld door TPG was geblokkeerd en dus buiten gebruik was. De rechtbank wijst de vorderingen van X af omdat sprake is geweest van drie aanmaningen en daarmee de voorwaarde voor het vervallen het terugkooprecht is vervuld.

In tegenstelling tot de rechtbank wijst het hof de vorderingen van X toe. Het hof oordeelt dat er geen sprake is geweest van drie aanmaningen die X hebben bereikt, zodat de vorderingen van X toewijsbaar zijn. Het hof overweegt daartoe dat Centavos niet heeft gesteld dat X haar het postbusadres in kwestie heeft aangewezen als adres waarop zij bereikbaar is en dat dat postbusadres evenmin uit gegevens van het Handelsregister blijkt. Het risico dat de overige aangetekende brieven X niet hebben bereikt kan volgens het hof dan ook niet voor rekening van X komen.

In cassatie wordt door Centavos geklaagd over de maatstaf die het hof heeft gehanteerd voor het bepalen van het adres waaraan schriftelijke mededelingen in de zin van artikel 3:37 BW kunnen worden gedaan.

De Hoge Raad stelt het volgende voorop:

(...)“Met betrekking tot een schriftelijke verklaring geldt als uitgangspunt dat deze de geadresseerde heeft bereikt als zij door hem is ontvangen. Het antwoord op de vraag wanneer kan worden gezegd dat een verklaring door de geadresseerde is ontvangen, wordt noch in de wettekst noch in de daarbij behorende toelichting gegeven. Indien de ontvangst van de verklaring wordt betwist, brengt een redelijke, op de behoeften van de praktijk afgestemde, uitleg mee dat de afzender in beginsel feiten of omstandigheden dient te stellen en zonodig te bewijzen waaruit volgt dat de verklaring door hem is verzonden naar een adres waarvan hij redelijkerwijs mocht aannemen dat de geadresseerde aldaar door hem kon worden bereikt, en dat de verklaring aldaar is aangekomen. Als adres in vorenbedoelde zin kan in beginsel – behoudens andersluidend beding – worden aangegeven de woonplaats van de geadresseerde in de zin van artikel 1:10 BW, dan wel, indien de mededeling een zakelijke kwestie betreft, het zakelijke adres van de geadresseerde, en voorts het adres waarvan de afzender op grond van verklaringen of gedragingen van de geadresseerde mocht aannemen dat deze aldaar door hem kon worden bereikt, bijvoorbeeld diens postbus, e-mailadres of ander adres dat bij recente contacten tussen partijen door de geadresseerde is gebruikt.”(...)

Het is de vraag of de door Centavos verzonden aangetekende brieven X hebben bereikt in de zin van artikel 3:37 lid 3 BW. De Hoge Raad oordeelt dat de door het hof gestelde eis dat de postbus door de geadresseerde moet zijn aangewezen als adres waarop deze bereikbaar is, niet op de wet berust. Hieruit volgt vernietiging van het bestreden arrest.

Conclusie

In beginsel heeft dus te gelden dat een schriftelijke mededeling die de geadresseerde heeft ontvangen op een door deze bij recente contacten met de afzender gebruikt postadres, hem heeft bereikt als bedoeld in artikel 3:37 lid 3, eerste zin, BW. Voor de praktijk is het dus zinvol – in deze tijd van snelle communicatiemiddelen – regelmatig te controleren welk afzendadres de wederpartij recent heeft gebruikt, om zo te voorkomen dat een verklaring wordt geacht die wederpartij niet te hebben bereikt. **N**

¹ Hoge Raad 14 juni 2013, ECLI:NL:HR:2013:BZ4104, rov. 3.3.2.

² Hoge Raad 14 juni 2013, ECLI:NL:HR:2013:BZ4104, rov. 3.4.1.

In gesprek met

Prof. Mr. Barentsen

Op 1 september 2014 gaat de nieuwe master Arbeidsrecht officieel van start. In dit kader hebben we een bezoek gebracht aan prof. mr. B. Barentsen, die als hoogleraar Sociaal recht een belangrijke rol zal gaan vervullen in het masterprogramma.

We spreken met hem onder meer over zijn academische verleden, zijn onderzoek en uiteraard over alle details van de master Arbeidsrecht. “Het wordt geen specialistisch gemillimeter op de speldenknop.”

Nadat u in Leiden was afgestudeerd ben u als onderzoeker en docent aan de slag gegaan bij de afdeling Sociaal recht van de Leidse rechtenfaculteit. Waarom heeft u uiteindelijk voor Sociaal recht gekozen?

“Met name het menselijke aspect heeft mij ertoe aangezet om voor het sociale recht te kiezen. Gesteld kan worden dat het werk, en daarmee ook het sociale recht, een fundamenteel onderdeel vormt voor het menselijk bestaan. Dat vind ik fascinerend. Daarnaast is het sociale recht ook van praktische waarde. Conflicten op de werkvloer zijn immers een alledaags verschijnsel. Alles bij elkaar genomen, vind ik het sociale recht een mooi rechtsgebied, vanwege het menselijke aspect en het belang in de praktijk.”

Van 2003 tot 2007 was u werkzaam op het wetenschappelijk bureau van de Hoge Raad, Afdeling civiel recht. Vanwaar dit uitstapje?

“Na de afronding van mijn proefschrift hield mijn aanstelling hier simpelweg op. Het wetenschappelijk bureau van de Hoge Raad is een hele mooie plek voor academici die wat praktischer willen werken, en omgekeerd, advocaten die wat academischer bezig willen zijn. Je leert het recht daar nog beter kennen dan je al deed, en je werkt er aan spannende zaken. Ik was vaste medewerker van een advocaat-generaal, en werkte dus aan zijn zaken. Dat kon alles zijn binnen het civiele recht, en soms daarbuiten: van werkgeversaansprakelijkheid, tot bijstelling van een alimentatie, tot aan illegale olieonttrekking op het Nederlands continentaal plat.”

En waarom keerde u weer terug naar de academische wereld?

“Het is in principe een tijdelijke functie. Je werkt er een jaar of vijf, zes, en dan word je geacht weer wat anders te gaan doen. Wat mij teruglokte naar de universiteit, dat was toch het werken met stu-

denten. Onderzoek, stukken schrijven: dat deed ik bij de Hoge Raad ook wel, zij het in mindere mate. Maar ik miste het onderwijs. Dat deed ik al parttime toen ik bij de Hoge Raad werkte, maar op enig moment kwam hier aan de Universiteit Leiden een mooie plek vrij.”

In september 2014 start de nieuwe master Arbeidsrecht aan de Leidse rechtenfaculteit. Verschillende universiteiten gingen Leiden voor met een gespecialiseerde master in die hoek. Hoe gaat de Universiteit Leiden zich hiervan onderscheiden?

“Ik denk dat vooral de docenten en de onderwijsmethode het verschil maken. Zeker in een master waarin je in kleinere groepen werkt, is het belangrijk of professor X of professor Y voor de groep staat. Ik denk dat we een mooi team met docenten hebben die het vak aantrekkelijk kunnen maken. Verder hebben we in vergelijking met andere universiteiten misschien een sterkere link met de rechtspraak. Ik ben hiernaast rechter, en veel van mijn collega's ook. Wat betreft het programma kiezen we hier voor de opzet van de Leidse rechtsgeleerdheidsmasters, met het Practicum en het Privatissimum. Dat maakt de Leidse master uniek in Nederland.”

Hoe gaat het programma van de nieuwe master er precies uitzien?

“Het collegejaar zal klassiek beginnen, in die zin dat ook de master Arbeidsrecht begint met de verplichte keuze tussen Rechtsvinding of Rechtshandhaving. De andere vakken van het eerste semester zullen over het algemeen qua vorm hetzelfde worden gegeven zoals de meeste bachelorvakken, in die zin dat er een herkenbare verdeling wordt gemaakt tussen hoor- en werkcolleges. Trots kan ik vermelden dat het vak Internationaal en Europees arbeidsrecht zal worden gegeven door een prof. Compa, een hoogleraar Social Justice uit de Verenigde Staten die de Paul van der Heijden leerstoel tijdelijk zal bekleden. Na een klassiek vormgegeven eerste semester wordt in het tweede semester het hoofdzakelijke werk meer bij de student zelf gelegd. De vakken Privatissimum arbeidsrecht en Arbeidsprocesrecht zijn hier goede voorbeelden van. Het laatste vak begint met een korte theoretische basis en zal worden afgesloten met een processtuk. Het is dan aan de student om bijvoorbeeld een adequaat vonnis op te stellen. Al met al begint de master Arbeidsrecht klassiek, en zal het jaar eindigen met minder traditionele, arbeidsintensieve vakken.”

foto: Monique Shaw

Hoeveel studenten hoopt u ongeveer te ontvangen jaarlijks?

“Een ruime werkgroep halen we zeker, dus dat kan alles tussen de twintig en de dertig zijn. Het is nog giswerk hoeveel mensen er precies zullen komen, maar we hebben goede hoop. De belangstelling voor ons vak toont aan dat er hitpotentieel is. Tachtig tot honderd mensen volgen jaarlijks arbeidsrechtelijke vakken binnen de master civiel recht.

De arbeidsmarktperspectieven voor net-afgestudeerden zijn nu niet zo rooskleurig, maar met ons vak zit je zo slecht nog niet. Juist omdat het slecht gaat met de economie is er behoefte aan arbeidsrecht mensen. Die moeten die ontslagen regelen. En als het goed gaat, heb je ook arbeidsrecht mensen nodig. We zijn redelijk conjunctuurongevoelig.”

Een veel gehoord vooroordeel over de master Arbeidsrecht is dat de master te gespecialiseerd is. Zo zegt men dat een master Civiel recht de voorkeur verdient, omdat de specifieke kennis over het Arbeidsrecht wel op de werkvloer kan worden geleerd. Hoe denk u hierover? Met andere woorden: wat is de meerwaarde van een master Arbeidsrecht?

“Dat is inderdaad een vaak gehoord oordeel. Maar de nieuwe Leidse master kan zeker niet als ‘te gespecialiseerd’ worden bestempeld. Sterker nog, het sociale recht kan zelfs als een prachtig voorbeeld dienen om algemene civiele leerstukken beter te kunnen begrijpen. Zo moet men eerst het algemene leerstuk omtrent de ontbinding van overeenkomsten begrijpen, om zich te kunnen verdiepen in de ontbinding van een arbeidsovereenkomst. Bij de afdeling Sociaal recht zijn we ervan bewust dat het belangrijk is om oog te blijven houden voor de basisprincipes van het civiele recht. We zullen het sociale recht dus niet overbrengen met specialistisch gemillimeter op de speldenknop. En bovendien, als de student ervoor kiest om het accent te leggen op het sociale zekerheidsrecht, dan krijgt hij er ook nog eens een deel bestuursrecht bij cadeau.

Al met al is arbeidsrecht een vakgebied waarin je civiel recht en bestuursrecht integreert en het is ook heel waardevol om die gecombineerd te beoefenen in plaats van als afzonderlijk vak. Daar leer je ook van. Ik moet zeggen dat dat ook een van de redenen was waarom ik zelf sociaal recht zo interessant vond.”

Waar komen afgestudeerde studenten Arbeidsrecht later terecht?

“Wat ik zie aan de huidige afstudeerders, dus de mensen die binnen civiel recht het accent arbeidsrecht volgden, is dat een groot deel in de rechtshulp terecht komt. Ontslagzaken, in feite. Dat kan zijn in de advocatuur, bij rechtsbijstandsverzekeraars, of bij vakbonden. De verhouding daartussen wisselt, maar mensen komen tamelijk vaak in de procespraktijk terecht. Een enkeling komt bij de rechterlijke macht, maar die is nu aan het reorganiseren en neemt niet zo gek veel mensen aan. Een paar mensen gaan door op de academie, of worden beleidsmedewerkers bij vakbonden, werkgeversorganisaties of de centrale overheid.”

Als er één rechtsgebied in beweging is, dan is dat onmiskenbaar het arbeidsrecht. De rechtspositie van de werknemer lijkt binnen 100 jaar tijd bijvoorbeeld enorm te zijn veranderd. Wat is uw visie op de ontwikkeling van dit aspect van het arbeidsrecht?

“Als je de gemiddelde werknemer van begin 20e eeuw vergelijkt met de werknemer anno nu, dan zijn er op het eerste gezicht grote verschillen aan te wijzen. Het is een vergelijking tussen Jan met de pet die in 1900 putten graaft voor het onderhoud van zijn te grote gezin, en een werknemer anno nu, die met zijn iPhone allerlei transacties sluit met zijn cliënten. Maar uiteindelijk zijn de situaties van beiden niet zo wezenlijk verschillend, als je het geheel beschouwt vanuit een sociaaleconomisch oogpunt. De iPhone-werknemer mag misschien wel hoger opgeleid zijn, en hij mag misschien wel meer kansen hebben en mondiger zijn, maar uiteindelijk is hij net zo afhankelijk van zijn baan als Jan de putjeschepper dat is. Zonder een baan staat immers ook de iPhone-werknemer gewoon op straat, hoe mondig of hoog opgeleid hij ook is. Het lijkt erop dat het hebben van een baan vandaag de dag zelfs nog belangrijker is dan honderd jaar geleden. De maatschappij is verzakelijkt, en men heeft dus simpelweg een baan nodig om zich te kunnen conformeren aan de steeds veranderende samenleving.”

Sociaaleconomisch is er dus niet veel veranderd. En juridisch?

“Voor wat betreft de ontwikkeling van het arbeidsrecht zelf, kan gesteld worden dat het arbeidsrecht altijd een beetje achterloopt op de tijd. Zo zijn de regels die waren geschreven voor de tijd van Jan met de pet te lang in stand gehouden. Het is terecht dat men uiteindelijk ook is gaan inzien dat het niet alleen om de bescherming van putjesscheppers gaat, maar ook om de bescherming van de werkgever. Zeker de laatste vijftien jaar is daar steeds meer oog voor gekomen. Het arbeidsrecht is geen arbeidsknuffelrecht meer.

Een goed voorbeeld is het veranderende leerstuk omtrent de eenzijdige aanpassing van arbeidsvoorwaarden. De economie verandert, het bedrijf verandert, en logischerwijs zou de werknemer ook mee moeten veranderen als het aan de werkgever zou liggen. Aan de andere kant wil de werknemer zich niet altijd aanpassen (te meer wanneer de aanpassing in zijn nadeel is) en stelt simpelweg: contract is contract. Het arbeidsrecht - en met name de rechtspraak - heeft afgelopen decennia geworsteld met de vraag wat nu zwaarder weegt: het belang van de werkgever om het contract te wijzigen of het belang van de werknemer om het contract ongewijzigd te laten. Het lijkt een trend te zijn dat de rechtszekerheid van de werknemer het niet altijd meer altijd wint van het belang van de werkgever om het contract te wijzigen, en dat het wel degelijk van de werknemer kan worden gevraagd om zich te kunnen aanpassen aan de wensen van de werkgever. Het argument ‘contract is contract’ gaat tegenwoordig niet altijd meer op. Eenzelfde dilemma is terug te zien in het pensioenrecht. Ook daar is de vraag: moet het pensioencontract worden uitgevoerd zoals dat is afgesproken ten tijde van het contracteren, of dient het con-

tract te worden aangepast aan de ontwikkelingen van de economie? Een eenvoudig antwoord lijkt er niet te zijn.”

Op 1 januari 2014 gaan de grenzen open voor Roemenen en Bulgaren, die dan zonder tewerkstellingsvergunning hier mogen werken. Naar aanleiding hiervan waarschuwde Lodewijk Asscher voor de negatieve gevolgen van Europees migratierecht. Deelt u die zorg?

“De instroom van werknemers uit het voormalig Oostblok zorgt ervoor dat hier een aantal mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt verdrongen wordt. Dat is waar. Maar arbeidsmigratie is feitelijk lastig tegen te houden, laat staan juridisch. Je kan ook zeggen: dan moet je misschien iets doen aan het opleiden van laaggeschoolde mensen, en ze aantrekkelijker maken voor werkgevers. Want als het om prijs gaat, dan win je uiteindelijk nooit in de wereldeconomie. Op het moment dat Roemenen en Bulgaren hier niet komen werken, dan gaan bedrijven hun werk wel in het buitenland uitbesteden, tenzij je in Nederland meerwaarde te bieden hebt. Dat is ook een uitdaging voor het arbeidsrecht: omscholing van werknemers bevorderen, om ze te ‘verheffen’, in de klassieke zin van het woord. Dat is makkelijk gezegd, maar dat liever dan de grenzen dichtgooien. We redden het niet met een stunt-prijseconomie, dus we zullen een kenniseconomie moeten zijn. En wat ik met Asscher wel eens bent, is dat je moet allerlei trucs en constructies bestrijden waarbij buitenlandse arbeiders worden misbruikt: in semi-dwargarbeid worden gehouden. Daar moet meer Europese samenwerking voor komen.”

Waar richt uw onderzoek zich nu specifiek op?

“Het laatste anderhalve jaar ben ik vooral bezig met compensatie in het geval van arbeidsongevallen en beroepsziekten. Ik trek een vergelijking tussen de publieke en de private sector. Concreet inventariseer ik wat vakbonden en werkgeversorganisaties op dat vlak hebben afgesproken, en of dat nog verder uitgewerkt zou kunnen worden, ervan uitgaande dat er geen wetgeving op dit terrein gaat komen.”

Wat zijn dan precies de verschillen tussen ambtenaren en andere werknemers?

“Om compensatie te krijgen bij een bedrijfsongeval hebben werknemers aan te tonen dat hun werkgever een fout heeft gemaakt, een zorgplicht heeft geschonden. Maar een heleboel werkgerelateerde schade valt, zelfs bij een extensieve uitleg van de zorgplicht, aan niemand te verwijten. De werknemer krijgt dan niks, of valt terug op de algemene sociale zekerheid. Bij ambtenaren is er een tussencategorie: die hebben recht op voorzieningen op grond van het enkele feit dat de schade werkgerelateerd is. Hun positie is van oudsher een stuk beter dan die van andere werknemers.

In dat gat springend zou je kunnen vragen: kunnen werkgevers en CAO-partijen iets doen met de regeling voor ambtenaren? Dit zodat je, op het moment dat je geblesseerd raakt op het werk, aanspraak hebt op iets extra's. De Hoge Raad heeft de afgelopen jaren wel geprobeerd om de positie van werknemers te verbeteren met verzekeringsplichten en dat soort zaken, maar daar blijft het bij. De rechtsfilosofische vraag waar ik me ook wel eens mee bezig houd is of dat eigenlijk wel nodig is. Is het niet belangrijker voor mensen dat ze weer aan de slag worden geholpen en een uitkering krijgen?”

Ten slotte: wat wilt u de rechtenstudent meegeven?

“Het advies dat ik de studenten mee zou willen geven, is gebaseerd op het motto van mijn oude leermeester professor Michael Faure, die thans hoogleraar is in Maastricht. Op vurige wijze verkondigde hij keer op keer, en ik zal het nooit vergeten, ‘de wet is je wapen!’. Beantwoord nooit juridische vraagstukken puur uit het hoofd, maar val altijd terug op de wet. Hou dit advies altijd in het achterhoofd, want zonder de wet is de jurist ongewapend.”

Juridisch Facultair Maandblad

NOVUM

ZOEKT

**NIEUWE
REDACTIELEDEN**

Het facultair maandblad NOVUM is bezig met een uitbreiding van haar redactie. Wij zijn op zoek naar redactieleden met een brede interesse, een vlotte pen en inspiratie. Ervaring is geen vereiste. Enthousiasme en inzet wel, evenals het zijn van tweedejaarsstudent op deze faculteit. Nieuwe ideeën aangaande de NOVUM zijn bij ons van harte welkom. Daarnaast zien wij als redactie het belang in van een ontspannen sfeer om de creatieve geest te inspireren, wat inhoudt dat we graag vergaderen onder het genot van een drankje, en een etentje samen nooit een straf vinden.

Vragen of direct solliciteren?

**Mail dan naar novum@law.leidenuniv.nl,
onder vermelding van sollicitatie redactielid.**

Ter leering ende vermaeck

Zoveel te lezen, te zien, te ervaren, zo weinig tijd! Welke boeken, films en documentaires verruimen uw blik op de wereld, verbreden en verdiepen uw kennis van het recht of kunnen u laten ontspannen zonder de sferen van het recht te verlaten? Elke maand maakt de redactie van de NOVUM een selectie van audiovisuele en tekstuele producten die het leven van de rechtenstudent verrijken en kunnen worden gebruikt ter leering ende vermaeck.

Serie – Homeland

Onlangs ging alweer het derde seizoen van de Amerikaanse serie Homeland van start. Deze immens populaire show over de lotgevallen van Nicolas Brody en Carrie Mathison gaat precies verder waar het vorige seizoen stopte. De serie zit bomvol cliffhangers en is zeer actueel vanwege de aandacht voor terrorismebestrijding en de ethische dilemma's die daarmee samenhangen. De favoriete serie van president Obama.

Boek – Misdaad en Straf

Dit boek van de Russische schrijver Fjodor Dostojewski mag met recht een van de meest invloedrijke boeken ooit geschreven genoemd worden. De student Raskolnikow vermoordt een oude woekeraarster zodat hij met het geld een beter leven voor zichzelf en de wereld om hem heen kan beginnen. Toch wordt hij verscheurd door schuldgevoelens. Aangezien de politie niet in staat lijkt te bewijzen dat Raskolnikow achter de moord zit, hangt de uitkomst uiteindelijk volledig af van het geweten van Raskolnikow. Zal hij zichzelf aangeven of niet?

Film – Runaway Jury

Verfilming van een van de boeken van John Grisham. Na een schietpartij op de werkvloer stelt de familie van een van de slachtoffers de wapenfabrikant van het moordwapen aansprakelijk. Onder de jury die moet beslissen over deze zaak bevindt zich de sluwe Nick Easter (John Cusack). Vanwege zijn uitmuntende sociale vaardigheden is hij in staat de volledige jury naar zijn hand te zetten. Tegenover hem bevindt zich Rankin Fitch (Gene Hackman), die door de wapenlobby betaald wordt om het oordeel van jury's te manipuleren. Kiest Nick Easter voor de nabestaanden van het slachtoffer of voor het grote geld van de wapenlobby?

Verdieping

“The Dream”: toen en nu

Martin Luther King Jr. kwam naar Washington om een cheque te incasseren. Hij zag in de Amerikaanse Grondwet een belofte van de Amerikaanse regering om de idealen van ‘Life, liberty, and the pursuit of happiness’ toegankelijk te maken voor iedereen, ongeacht huidskleur of herkomst. Helaas was het Amerika van de jaren zestig schromelijk tekortgeschoten in het nakomen van deze belofte. De zwarte bevolking leed nog altijd onder de onverbiddelijke segregatiecultuur van de ‘Jim Crow’-wetten. Hun civielrechtelijke positie was niet fundamenteel veranderd sinds de afschaffing van de slavernij. Toch geloofde King dat de VS-regering haar belofte aan alle burgers zou kunnen en moeten nakomen. Hij geloofde ook dat zelfs staten zoals Mississippi - ‘sweltering in the heat of oppression’ - zouden inzien dat ook gekleurde mensen recht hadden op vrijheid, gelijkheid en een rechtvaardige behandeling. De veranderingen die teweeg zijn gebracht door King’s historische toespraak zijn immens. Toch is het vijftig jaar na dato maar zeer de vraag of Amerika daadwerkelijk is weggetrokken uit de ‘eenzame vallei van de segregatie’, of dat het nog een lange tocht is naar een samenleving waarin sprake is van gelijkwaardigheid tussen blank en zwart.

De droom van Martin Luther King

Op 28 augustus 1963 verzamelden zich naar schatting driehonderdduizend (met name zwarte) mensen vanuit alle delen van de Verenigde Staten bij het Lincoln monument in Washington D.C. Zij protesteerden tegen de segregatiewetgeving die het letterlijk onmogelijk maakte voor zwarte en blanke mensen om samen door één deur te kunnen. Het was op die dag dat de dominee Martin Luther King Jr. zijn cruciale “I have a dream”-toespraak hield. In die toespraak formuleerde Dr. King namens de zwarte bevolking vier belangrijke grieven tegen de Amerikaanse regering en samenleving:

1. Openlijke discriminatie van gekleurde mensen door blanke ondernemers en lokale overheden.
2. Sociaaleconomische barrières die de zwarte bevolking ervan weerhielden hun kiesrecht uit te oefenen.
3. Oneerlijke en vaak brute behandeling door de politie.
4. De onmogelijkheid voor zwarte mensen tot sociale en economische mobiliteit.

Er waren meerdere sprekers die dag, zoals de radicale John Lewis, die er nog maar op het nippertje van kon worden weer-

houden om strijdkreten te uiten zoals “We will march through the heart of Dixie the way Sherman did” en “(we shall) burn Jim Crow to the ground - non-violently”. Toch was het de speech van King die is blijven hangen in het collectieve geheugen van niet alleen de regering in Washington, maar van de hele wereldbevolking.

Het was duidelijk dat hervormingen dringend nodig waren en de toenmalige president John F. Kennedy steunde de burgerrechtenwetgeving (Civil Rights Act), die ondanks hevige weerstand van blanke conservatieven uit de zuidelijke staten in 1964 onder president Lyndon B. Johnson door het congres werd gelooft. Kort samengevat werd het voortaan illegaal voor bedrijven en publieke instanties die onder de federale jurisdictie in Washington vielen om te discrimineren op basis van huidskleur. Voor de openbare aanklager zou het voortaan mogelijk zijn om een proces aan te spannen tegen instanties die zich niet aan deze nieuwe regel hielden. Deze ‘Act’ werd kort daarna aangevuld door de Voting Rights Act van 1965, die een verbod oplegde voor de lokale verkiezingsinstanties om regels te introduceren die de gang naar de stembus van zwarte mensen zou bemoeilijken. Deze twee wetten vormden een direct antwoord op King’s eerste twee grieven. Het feit dat zwarte mensen voortaan in het openbaar als gelijke moesten worden bejegend en op gelijke voet hun stemrecht mochten uitoefenen heeft geleid tot een enorme voor-

Vijftig jaar na dato is de vraag of Amerika daadwerkelijk is weggetrokken uit de 'eenzame vallei van de segregatie'

uitgang in de kwaliteit van leven voor de Afro-Amerikaanse bevolking. Op het gebied van het arbeidsrecht werd in 1991 werd een belangrijke Civil Rights Act goedgekeurd door het congres, die het makkelijker maakte voor werknemers om op grond van discriminatie een proces aan te spannen tegen hun werkgever. Er is een nog altijd toenemende aandacht voor de sociale toestand van minderheids-groeperingen, met name voor het probleem van de disproportionele hoeveelheid zwarten in de gevangenissen. Deze trend culmineerde in 2008 in de verkiezing van de eerste zwarte president van de Verenigde Staten.

In zijn toespraak stelde Dr King "We will not be satisfied until justice rolls down like waters and righteousness like a mighty stream". Sinds deze dag in 1963 is er veel veranderd. De rechten van de zwarte bevolking van Amerika worden beter gerespecteerd dan ooit. Maar wat als, zoals King ook zei, de zwarte man zich slechts bewogen heeft van de ene ghetto naar een grotere ghetto? Wat als de mensen genoeg nemen met gedeeltelijke vrijheid en zij van de slavernij via het regime van de segregatiewetten ten prooi vallen aan werkeloosheid en armoede die in wezen net zo onderdrukkend zijn? Onaanvaardbaar volgens King, maar de harde werkelijkheid is dat zijn vier uit de jaren zestig daterende grieven nog altijd actueel zijn.

De droom in hedendaags perspectief

Eind augustus van dit jaar werd uiteindelijk na acht jaar procederen de vordering tot schadevergoeding voor ongeveer twaalfhonderd werknemers van de zakenbank Merrill Lynch toegewezen. Een totaalbedrag van 160 miljoen dollar werd toegewezen ter compensatie van de jarenlange discriminatie op grond van huidskleur die deze werknemers hebben ervaren tijdens hun carrière bij de bank. De discriminatie kwam tot uitdrukking in het toedelen van belangrijke taken aan blanke werknemers, terwijl de andere werknemers het moesten doen met de ondergeschikte klussen. Ook al was de uiteindelijke vergoeding een flinke pleister op de wonde, de kern van de zaak blijft dat er nog steeds op aanzienlijke schaal discriminatie heeft plaatsgevonden binnen een te goeder naam en faam bekend staand bedrijf. Natuurlijk is het in vergelijking met de situatie van begin jaren zestig een sprong voorwaarts dat instanties kunnen worden berecht voor dit soort onverantwoordelijk gedrag. Vanuit het door Martin Luther King zo eloquent verwoorde gezichtspunt zou men zich echter moeten afvragen of discriminatie überhaupt nog wel een plaats zou mogen hebben in een moderne egalitaire samenleving. Betekent dit niet dat diezelfde mensen die vijftig jaar geleden de openbare toiletten gereserveerd hielden voor

blanken, nu hier op Wall Street gewoon jaren lang onder de radar hun gang hebben kunnen gaan? Hoeveel vooruitgang er ook is geboekt in termen van verbetering van wetgeving, wat betreft de openlijke discriminatie is er klaarblijkelijk nog veel werk aan de winkel.

Een andere kwestie van juridisch belang is die van de House Bill 589, oftewel de North Carolina Identification Law 2013. In eerste instantie lijkt deze wetgeving, die het verplicht maakt voor de kiezer om een geldig identiteitsbewijs mee te nemen naar het stembureau, de gewoonste zaak van de wereld. In Nederland is dat immers al lang zo. Bij nader inzien vertoont zich echter een belangrijk cultureel verschil tussen Europa en de VS. Ook daar is het voor blanke mensen (middenklasse en daarboven) eenvoudig een rijbewijs of paspoort, dat geldt als legitimatiebewijs, te verkrijgen. Voor armere, zwarte, en oudere mensen is dit echter nog lang niet altijd het geval. Wegens gebrekkige mobiliteit, middelen en documentatie is het vaak heel moeilijk voor deze mensen een identiteitsbewijs te bemachtigen. De Republikeinse partij

houdt stellig vast aan het uitgangspunt dat verkiezingsfraude moet worden voorkomen. Daar stellen Democraten tegenover dat, voordat het mogelijk wordt om op eerlijke wijze een dergelijke wet tot stand te brengen, het uitermate belangrijk is dat een ieder de reële gelegenheid heeft om een eigen identiteitsbewijs te bemachtigen. Tot die tijd lijkt het erop dat met name het armere en grotendeels zwarte deel van de bevolking achtergesteld wordt in de mogelijkheid het kiesrecht uit te oefenen. Het tweede speerpunt van King – namelijk het doorbreken van sociaaleconomische barrières - komt door dit soort wetgeving onder druk te staan in een tijd waarin de democratie een doorslaggevende rol speelt in de geloofwaardigheid van Amerikaanse normen en waarden.

Schokkend is ook de Trayvon Martin zaak, waarin de in de zuidelijke staat Florida wonende buurtwachter George Zimmerman een zwarte tiener doodschoot omdat deze hem zogenaamd op agressieve wijze benaderde. Het bewijsmateriaal in de zaak wees op doodslag en groot was dan ook de verbazing toen de jury Zimmerman onschuldig bevond. Behalve tot de felle kritiek op de geldende noodweer- en met name stand your ground wetgeving (het recht om dodelijk geweld te gebruiken onder dreiging van een noodweer situatie) leidde deze zaak ook tot landelijke protesten tegen de overtuigend racistische vooroordelen van Zimmerman tegen zijn slachtoffer. Ook in andere zaken zoals die van de ter dood veroordeelde Troy Davis kleefde iets van onaanvaardbare racistische vooringenomenheid. Het is dan ook niet verrassend dat 68% van de zwarte bevolking ervan overtuigd is dat het Amerikaanse rechtssysteem bevooroordeeld is tegenover zwarte mensen. Daarbovenop gelooft 25% van de blanke bevolking ook dat dit het geval is. Hierbij komt dat 37% van de Amerikaanse gevangenispopulatie zwart is, evenals 42% van de ter dood veroordeelden. Dit terwijl de zwarte minderheid niet meer dan 14% van de totale Amerikaanse bevolking uitmaakt. Op dit punt is het daarom overduidelijk dat de droom van Martin Luther King nog lang niet in vervulling is gegaan. Politiegeweld tegen zwarte mensen is dan wel sterk afgenomen sinds de jaren '60, het justitiële systeem blijft op schokkende wijze op gespannen voet staan met het gelijkheidsbeginsel zoals King dit voorstond.

De eerste drie door King gemaakte punten sluiten allemaal aan op de overkoepelende vraag of zwarte Amerikanen in de afgelopen 50 jaar de weg naar omhoog op de maatschappelijke ladder hebben weten te vinden. Hierover valt – los van het bovengestaaande - ook hier veel positiefs te melden. Terwijl in 1960 slechts 4% van de zwarte bevolking in bachelor's degree of hoger had behaald, was dat in 2012 gestegen tot 21%. Bovendien is het aantal van zwarte vertegenwoordigers in het huis van afgevaardigden gestegen van 5 naar 43 en is er voor het eerst in de geschiedenis een zwarte president beëdigd. Hier valt echter tegen in te brengen dat het percentage van blanke mensen met een bachelor's degree of hoger nog steeds disproportioneel hoger is dan dat van zwarte, er in een senaat van honderd man slechts één zwart is en het gemiddelde netto inkomen van een blank gezin nog steeds zo'n honderdtienduizend dollar is tegenover zesduizend dollar voor een zwart gezin. Het is misschien op dit onderdeel dat Amerika nog het minst succesvol is geweest. De onevenredig hoge werkloosheid en instabiliteit van het gezin onder zwarte Amerikanen levert overweldigend bewijs dat deze bevolkingsgroep zich tot op de dag van vandaag nog niet goed heeft kunnen emanciperen.

De Verenigde Staten zijn zover gekomen dat zwarte kinderen en blanke kinderen samen mogen spelen in dezelfde speeltuin. Daarenboven is voor zwarte mensen het recht op “Life, liberty, and the pursuit of happiness” tegenwoordig makkelijker afdwingbaar dan ooit tevoren. Toch is het nog langer niet genoeg om te kunnen spreken van een voldoende egalitaire samenleving naar het model van King. Alleen het feit dat nog steeds de overgrote meerderheid van de bevolking van achtergestelde wijken zwart is, bevestigt de vrees van King dat zijn volk alsnog het getto niet heeft verlaten.

Men zou zich af kunnen vragen wat voor waarde het heeft voor zwarte mensen dat ze in dezelfde restaurants te mogen eten als blanke mensen, maar niet genoeg geld hebben om het zich te kunnen veroorloven. De door King aan de kaak gestelde problemen zijn niet opgelost zolang de zwarte bevolking in Amerika nog steeds gebukt gaat onder slavernij, armoede en onrecht. De verkiezing van Barack Obama tot president van Amerika was een grote sprong voorwaarts die King en zijn tijdgenoten zich niet hebben kunnen voorstellen.

Totdat ieder kind in de Verenigde Staten, wit of zwart, een gelijke kans heeft op president te worden zal iedereen de slotwoorden van King's pleidooi zal kunnen nazingen: “Free at last, free at last, Great God a-mighty, we are free at last”.

¹ Norris, Michele. “The Dream Today.” *Time Magazine* 26 Aug. 2013: 74-75. Print.

² *Time Magazine*, 26 Aug. 2013: 74-75.

³ “Waking Life.” *The Economist* 24 Aug. 2013: 19. Print.

Filmrecensie

Borgman

een film vol absurditeit en mysterie

Alex van Warmerdam, een Nederlandse regisseur die bekend staat om zijn speelse en fantasierijke werken, deed wederom zijn naam eer aan door de film 'Borgman' te regisseren en hier tevens in te acteren. De film is genomineerd voor de competitie van het filmfestival van Cannes, een prestatie die Nederland al in geen 38 jaar meer had behaald. Verder zal deze film ook de Nederlandse inzending voor de aankomende Oscars zijn. Kortom, het belofde zelfs voor de aanvang van de film een indrukwekkend schouwspel te worden. De zin waarmee de film begint maakt de spanning er niet minder op. "En zij daalden neer op aarde om hun gelederen te versterken". Deze onheilspellende zin uit de Bijbel zet met succes de toon voor de rest van de film.

Een priester, twee boeren en onder bladeren bedolven onderduikers...

Het verhaal zorgt van begin af aan voor verwarring: het hoofdpersonage, Camiel Borgman, wordt letterlijk zijn schuilplaats uitgestampt. Borgman is namelijk onder de grond aan het schuilen in een bos. Onder de bladeren heeft hij hier een schuilplaats voor zichzelf met wat eten, een eigen bed, en ander meubilair. Een priester en twee boeren komen met geweren en speren het bos in gerend, op zoek naar Borgman en zijn compagnons Pascal en Ludwig. Borgman weet echter net op tijd te ontsnappen en waarschuwt ook vliegensvlug zijn compagnons, die op andere plekken onder de bladeren in het bos verborgen zitten.

Het is verder voor de kijker volstrekt onduidelijk wat er nu aan de hand is: Waarom zaten die mannen verscholen onder de grond? Waarom werden ze achterna gezeten door dit bijzondere drietal, bestaande uit een priester en twee boeren? En waarom riep Borgman toen hij zijn metgezellen waarschuwde voor gevaar: "We zijn verraden! We zijn verraden!"? Deze scene is slechts het begin van een aaneenschakeling van absurditeiten, waar deze film mee is gevuld...

Geen ondergrondse schuilplaats maar een luxe villawijk

Na zijn ontsnapping, betreedt Borgman een luxe villawijk. Hij belt bij een aantal huizen en vraagt het volgende: "Goedemiddag, zou ik hier misschien éven een bad kunnen nemen?". Het was te verwachten dat velen hem de deur in zijn gezicht zouden dichtslaan. Dan komt hij bij een merkwaardig huis aan, namelijk het huis van Richard en Marina. Borgman lokt Richard waanzinnig uit de tent totdat deze zijn geduld verliest en hem bont en blauw slaat. Marina schrikt van haar man en wil de gewonde Borgman verzorgen. Maar, nog voordat Marina Borgman naar binnen kan roepen, verdwijnt laatstgenoemde.

Wanneer Richard het huis verlaat, toont Borgman zich bij Marina. Zij voelt zich schuldig voor het gedrag van haar man en besluit Borgman te verzorgen en hem zelfs tijdelijk onderdak te bieden in hun vakantiehuisje. Vanaf dat moment begint Borgman de familie, die ook bestaat uit drie kinderen en een kinder-

meisje, langzaam maar zeker in zijn macht te krijgen.

Psychologisch en fysiek bespeeld

Borgman verblijft een aantal dagen bij de familie en dat zorgt wederom voor verwarring. Het ene moment wil Marina dat Borgman zo snel mogelijk haar huis verlaat, het andere moment smeekt ze hem te blijven. Op verzoek van Marina, zorgt Borgman dat hij zich ongestoord kan voegen bij de familie. Dit doet hij echter wel in een andere gedaante, zodat Richard hem ook accepteert. Hij voegt zich namelijk bij de familie in de gedaante van een tuinman. Deze actie gaat echter wel gepaard met een aantal moorden, waarbij zijn compagnons hem al te graag te hulp schieten en er heel wat kadavers naar de bodem van een nabijgelegen meertje worden gekieperd.

Op het moment dat Borgman zich in de gedaante van een tuinman bij het gezin heeft gevoegd, heeft hij niet alleen Marina maar ook de kinderen en Richard steeds meer in zijn ban. Hij bespeelt hen namelijk allen op zowel psychologisch als op fysiek vlak. Al gauw voegen ook de compagnons van Borgman zich bij het gezin, ook dit gebeurt op een manier die al gauw door het gezin wordt geaccepteerd. Zij stellen zich namelijk voor als "secondanten" van Borgman, die helpen bij het opknappen van de tuin. In de loop van de film binden alle leden van het gezin zich dan ook emotioneel aan Borgman en zijn compagnons, het valt niet te bevatten voor de kijker waar deze afhankelijkheid toch vandaan komt.

En dan, de ontknoping... of toch niet?

Wat wil Borgman nu bereiken bij dit gezin? Waar is hij naar op zoek? Hoe krijgt hij het voor elkaar hen steeds meer in zijn ban te krijgen? Al deze vragen razen constant door de hoofd van de kijker bij het zien van de absurde scenes. Het acteerwerk van de hoofdpersonages doet er ook niet aan af. De verbluffende prestaties van Jan van Bijvoet en Hadewych Minis, respectievelijk Camiel Borgman en Marina, houden het verhaal ontzettend spannend, mysterieus en er komt zelfs een tikkeltje horror om de hoek kijken. Aan de andere kant zorgen de compagnons van Borgman, gespeeld door Alex van Warmerdam en Tom Dwispelaere, voor de nodige droge, willekeurige acties die de film een humoristisch tintje geven.

De absurditeit van de film maakt het voor de kijker een mysterieus schouwspel om naar te kijken. De kijker wacht als het ware de hele film op de ontknoping van de bizarre samenloop van omstandigheden.

Wanneer de grand finale van deze bijzondere film zich voordoet, zal de kijker zien dat Alex van Warmerdam traditiegetrouw wederom ruimte heeft gemaakt voor vele vraagtekens. Een waar kunstwerk van een film dat gezien moet worden, al is het maar om de unieke absurditeit mee te maken. Echter, er zullen ongetwijfeld een hoop vragen onbeantwoord blijven aan het eind van deze buitengewone film.

De Stelling

“Direct na de aanval met chemische wapens in Syrië had het Westen militair moeten ingrijpen”

Genevieve Noordeloos, derdejaars

Op zich zou er met een dergelijke militaire interventie wel een precedent geschapen worden voor toekomstige gevallen. De kwestie in Syrië speelt al jaren en het Westen had nu een mogelijkheid om een duidelijk signaal af te geven dat er een aantal absolute grenzen bestaan bij wat regeringen mogen doen ten opzichte van hun eigen burgers. Ik denk ook dat het in het belang van de Syrische bevolking is om duidelijk te maken dat de acties van het regime niet getolereerd worden. De ‘rode lijn’ van president Obama is nu ook duidelijk overschreden. Nu hij geen concrete militaire maatregelen heeft genomen staat zijn geloofwaardigheid wel op het spel. Een rode lijn zonder gevolgen is immers geen rode lijn.

Stefan Pack, master Staats- en Bestuursrecht

In eerste instantie begrijp ik al niet waarom er een rode lijn getrokken wordt bij het gebruik van chemische wapens. Alsof de massale slachtingen onder de burgerbevolking die plaatsvonden en nog steeds plaatsvinden vanuit moreel en politiek oogpunt een minder goede reden vormen om militair in te grijpen. Verder vind ik sowieso dat er altijd een diplomatieke oplossing gevonden moet worden, al lijkt dat onder de huidige omstandigheden vrijwel onmogelijk. Dat laatste betekent echter nog niet dat militair ingrijpen het conflict zou vereenvoudigen, laat staan dat het een oplossing zou zijn. Meer in zijn algemeenheid vind ik het erg jammer dat de keuze om al dan niet in te grijpen in dergelijke conflicten zo afhangt van de eigen belangen van het Westen, met name de Verenigde Staten. Het politieke compromis dat er nu ligt is een hele voorlopige oplossing, de Syrische bevolking is hier nauwelijks of niet mee geholpen, maar toch denk ik wel dat het onder de huidige omstandigheden de meest realistische optie is. Het verleden heeft immers aangetoond dat militair ingrijpen in conflictgebieden alles behalve eenvoudig is, zeker in het Midden-Oosten. Het is namelijk altijd de vraag: Wie gaan we dan precies steunen?

Genevieve Noordeloos: “Nu Obama geen concrete militaire maatregelen heeft genomen staat zijn geloofwaardigheid wel op het spel.”

Birgül Aciksoz, vierdejaars

Om te beginnen is er een hele discussie geweest over de vraag of er überhaupt gebruik is gemaakt van chemische wapens, en of dat al dan niet het werk was van president Assad. Om vervolgens de dagen direct daarna, zonder sluitend bewijs, een gewapende aanval uit te voeren lijkt mij zeer onverstandig. Verder vraag ik mij ook af wat precies de eigen belangen zijn van de landen die een militaire interventie beogen. Het verleden leert dat bij de beslissing om al dan niet te interveniëren de politieke en economische belangen van andere landen dan het land waar het eigenlijk om gaat vaak een doorslaggevende rol spelen. Ook weten we onvoldoende over de strijdende partijen in dit conflict. Wat beogen de rebellen precies, uit wie bestaan zij? Voordat we een antwoord op deze vragen hebben geformuleerd lijkt een militaire interventie mijns inziens niet wenselijk. Er zijn ook voldoende alternatieven voorhanden, zoals economische sancties.

Anke Holtland, master Staats- en Bestuursrecht

Nee, er had niet direct moeten worden ingegrepen. Door geweld met geweld te bestrijden wordt het alleen maar erger. Het overleg dat er nu plaats vindt tussen onder andere de Verenigde Staten en Rusland toont aan dat er ook andere mogelijkheden zijn om het conflict op te lossen. Ook al heeft president Obama gezegd dat er met het gebruik van chemische wapens een rode lijn wordt overschreden, het geweld zou waarschijnlijk alleen maar verhevigen wanneer er militair wordt ingegrepen. Dat zou dus zeker niet in het belang zijn van de burgerbevolking.

De Verdieping

Foreign policy and society in Taiwan and East Asia *The perception of human rights in East Asia*

Lee Kuan Yew

In this article two different texts that deal with the perception of human rights in East Asia are analyzed. The first text is an interview between political journalist Fareed Zakaria and Singapore's patriarch Lee Kuan Yew (LKY). In the interview numerous topics are discussed: from LKY's perception on the fundamental differences between the society of the United States of America and the society of Singapore, to the cultural factors which are, according to LKY, very determining for a country's ability to achieve economic growth. Although a wide range of topics are discussed, the dominant theme throughout the conversation is culture – in particular the difference between the East Asian values (based on Confucianism) and Western values. The combination of being an intellectual as well as being one of Asia's most influential politicians of the 20th century, makes LKY's perception on human rights one that is fascinating.

The other text that was analyzed in this essay is a paper by Daniel A. Bell. In his paper he tries to identify the persuasive East Asian criticism of traditional Western approaches to human rights. He mainly focuses on the 'grey area' in the human rights debate: criminal law, family law, social and economic rights, cultural rights and the attempt to universalize Western-style democratic principles. Bell succeeds admirably in explaining the difficulties that human rights, as defined by the West, face in East Asia.

Lee Kuan Yew: culture, society and the danger of universal human rights

Lee Kuan Yew (LKY), the founding father of modern Singapore, was educated at the University of Cambridge, where he studied law. He was prime minister of Singapore from 1959 until 1990. Under his 'soft' authoritarian rule he managed to develop Singa-

pore from a very poor agricultural-driven country to one of the best functioning economies in the world. But not without costs. To a Western audience LKY's perception of human rights could be disturbing, as he argues that Asian values are significantly different from Western values and that, based on Asian values, an authoritarian state would be more appropriate than a democracy. During his conversation with Zakaria LKY talks in more detail about his perception on human rights, which gives a very interesting insight into the thoughts of this very interesting individual. When discussing societies, and how they work, LKY has a very convincing argument against excessive individual rights and liberties. On the one hand he praises the free, easy and open relations between people, regardless of social status, ethnicity or religion. On the other hand he criticizes the system as a whole, because the expansion of the rights of the individual resulted, according to LKY, in crimes as the use of guns, drugs, violence. Or, as LKY puts it: "The expansion of the right of the individual to behave or misbehave as he pleases has come at the expense of orderly society." He actually uses the words "breakdown of civil society", thereby indirectly referring to the Hobbesian state of nature. It is no coincidence that the spirit of Hobbes is present in LKY's perception on human rights. After all, it was Hobbes who argued for a social contract which entails giving up all rights except the right to life in order to establish a government who could protect the lives of its subjects. Hobbes therefore pleaded for an authoritarian state, as he thought that that type of government would prove to be most adequate in protecting its citizens. Too much individual freedom being the reason for the breakdown of civil society – LKY has a point. He continues: "The fundamental difference between Western and East Asian concepts of society and government is that Eastern societies believe that the individual exists in the context of his family. The individual is not pristine and separate." This is a very utilitarian view of society: if the interests of the individual are harmful for the family or the society, than those interests should not be upheld. The individual is always part of a bigger whole: first the family and then the society, the latter two being more important than the first. This, of course, diametrically opposes the idea of universal human rights: the rights an individual has because he is human; rights which are fundamental. Through this approach LKY pleads for a societal order being established by a bottom-up system: the individual needs to contribute to the family, which needs to contribute to the whole society. We can see in countries where this bottom-up system is being promoted (Singapore, Korea, Taiwan, Japan) that those societies are much safer and socially organized than Western societies where there is a bottom-down approach to establishing societal order. This bottom-down approach means that primarily the government with a mandate of the people tries to

solve societal problems.

Now how does LKY's perception work in practice? In the interview with Zakaria, LKY mentioned that "we are also caught in the same social problems of change [as the West; TR] when we educate our women and they become independent financially and no longer need to put up with unhappy marriages. But there is a grave disquiet when we break away from tested norms, and the tested norm is the family unit." If you read between the lines, LKY

'If you read between the lines, LKY argues here that feminism - and therefore the fundamental rights of which feminism consist of - should be discouraged'

argues here that feminism – and therefore the fundamental rights of which feminism consists of – should be discouraged, because it leads to the degeneration of the traditional family and subsequently also of society at large.

Although LKY regards feminism as bad, in Japan feministic ideas are causing a lot of difficulties for Japanese men, not to mention for Japanese society. Tired of the traditional role of the female, highly-educated Japanese women refuse to marry men who still believe in the traditional role of the woman. So it can be said that even in a country as traditional as Japan, Western (human rights based) ideas are becoming more influential in society. Whether or not this wave of feminism in Japan will cause the society to break down is impossible to say – although, it will if women stop giving birth – but so far no significant rise in crime has been witnessed. It is very plausible that this feministic influence in Japanese society is possible due to globalization. Especially the younger generation participates in a more than ever globalized world. Inherently they encounter new cultures and knowledge, new ways of experiencing and thinking about the world. Through this globalization they also encounter the democratic ideas of individuality and human rights, which leads to the next question: how should East Asia deal with those Western ideas of human rights?

Daniel A. Bell: how human rights can be adopted in East Asia

Daniel A. Bell calls himself 'Confucian philosopher and scholar'. He is a professor of ethics and political philosophy and teaches at Tsinghua University in Beijing and Shanghai Jiaotong University. He was educated at McGill and Oxford. Having experienced both the Western and the Eastern world, he is in a perfect position to comment on the perception of human rights in East Asia.

In his paper Bell gives some arguments as to why East Asia is reluctant to accept the Western ideas of human rights. For instance, he argues that "widely publicized domestic social problems in the United States such as high rates of drug use, collapsing families, rampant crime, growing economic inequality, and alienation from the political process no longer make the United States the attractive political model that it may once have been. The widespread sentiment that such domestic ills are at least partly attributable to the excessive pursuit of individual rights at

the cost of common social goods further undermines the attractiveness of the particular human rights regime (...)." In this argument put forth by Bell we can see exactly the criticism expressed by LKY on the American system. Another argument for East Asia's reluctance in adopting the Western view of human rights is that East Asia didn't have significant input in the drafting of the Universal Declaration of Human Rights (UDHR), and therefore it is understandable that East Asia doesn't feel a real connection with the UDHR.

Despite the difficulties Western ideas of human rights face in East Asia, Bell presents a solution for human rights activists who wish to make East Asia more aware of human rights. His solution consists of drawing on the resources of indigenous cultural traditions to persuade East Asians of the value of human rights. However, this poses a problem, as many East Asian nations are heavily influenced by Confucianism, which teaches hierarchical social constructs which makes it impossible to unify Confucian ideas with the ideas of individual human rights. For instance, women have a strict role in Confucian teachings: she is firstly subjected to the authority of her father, and after marriage she is subjected to the authority of her husband. Even today, for instance in South Korean society, the remnants of this Confucian gender role of women are still very present and are creating societal problems. Bell continues to argue that "strategic considerations of political relevance suggest that human rights activists need to pay more attention to communitarian arguments for human rights, arguments which are particularly persuasive in many East Asian societies." At first, this argument seems to have a sort of contradiction in terminis: how can there be communitarian arguments for human rights, while human rights are based on the idea of an individual enjoying certain fundamental rights? However, according to the political philosophy of professor Will Kymlicka, com-

munitarian arguments in order to promote human rights can be found. It is, after all, the individual who can benefit enormously from group rights, as long as those group rights don't pose internal restrictions – meaning the restriction of individuals based on the argument of group solidarity – on its members. This means that there is a variety of possibilities where groups (groups can also be read as cultures in this context) can adapt their own interpretation of some fundamental rights, which then can be enjoyed by the individuals that belong to that group. For instance, LKY

- 1 Zakaria 1994, p. 109.
- 2 Zakaria 1994, p. 111.
- 3 Zakaria 1994, p. 113.
- 4 Zakaria 1994, p. 113.
- 5 *Asia's lonely hearts*, *The Economist*, August 20th, 2011, see: <http://www.economist.com/node/21526350>
- 6 *Crime stats down across Japan in 2012, says NPA*, *Japan Tday*, January 11th, 2013, see: <http://www.japantoday.com/category/crime/view/crime-stats-down-across-japan-in-2012-says-npa>
- 7 Bell 1996, p. 654.
- 8 Bell 1996, p. 655.
- 9 Bell 1996, p. 657.
- 10 Film director Lee Chang-dong made a beautiful film called *Poetry* (), which deals with the problems of the patriarchic South Korean society.
- 11 Bell 1996, p. 658.
- 12 Zakaria 1994, p. 120.
- 13 Bell 1996, p. 667.

talks about his decision to not impose either the English language or the Chinese language on the Singaporean people. This meant that everyone in Singapore was free to choose their own mother tongue according to their group identity. This allowed the natural development towards English being the primary language. This development was based on integration instead of one language being forced into the whole society based on assimilation.

Bell's final argument is that "if the ultimate aim is an international order based on universally accepted human rights, the West needs to recognize that human rights have been in constant evolution and should welcome the possibility of a positive East Asian contribution to this process." Bell gives a great example of the differences in considering what could be seen as a grave violation of a vital human interest: in East Asia being taken care of your children when you reach old age could be considered a fundamental right for parents, whereas in the West it is not uncommon to commit elderly parents to nursing homes. The idea of universality of human rights is thus being challenged by East Asian perception of human rights. In an increasingly globalizing world the West needs to take into account these different views on what are considered fundamental rights in order to strive towards a unified world, where people enjoy their truly universally accepted human rights in peace.

Conclusion

Analyzing the two texts one can come to the conclusion that the idea of human rights is not so obvious as one might initially think. Being brought up in a Western country, with Western values and therefore having a Western conception of human rights as being universal, it is very difficult to challenge that perception by being confronted with different views regarding to human rights. However, when one is confronted with those different views, it helps to put your own perception, and therefore your view on society and societal issues, in perspective. For instance in Taiwan, whether based on Chiang Kai-shek's new life movement, or Confucianism, or Christian altruism, the self-cultivation of the individual is always a means to an end, and that end is the preservation of civil society - a more bottom-up approach. How different is it in the Western world, where indeed the individual rights and liberties of people has encouraged people to become more self-centered, oblivious to and uninterested in what that could mean for the society they are living in. It is therefore of vital importance that in this globalized world the West learns from the East and vice versa. By learning from each other West and East can maybe work towards an actual 'universal idea of human rights'. How this should be achieved, or if it's even possible, nobody knows. However, through for instance cultural and academic exchange the understanding of one another grows. This understanding can serve as the fundamental basis for unifying the perception of what is considered to be essential to every human being. ■

Sources

Bell 1996

D.A. Bell, The East Asian Challenge to Human Rights: Reflections on an East West Dialogue, Human Rights Quarterly, Vol. 18, 1996, p. 641-667.

Zakaria 1994

F. Zakaria, Culture is Destiny – A Conversation with Lee Kuan Yew, Foreign Affairs, Vol. 73, no. 2, March/April 1994, p. 109-126.

CONGRES BANKEN IN NOOD; REDDEN OF LATEN VALLEN?

MET SPREKERS:
PROF. MR. DRS. M. HAENTJENS
PROF. MR. D.R. DOORENBOS
PROF. MR. S.M. BARTMAN
DR. MR. P.G. ADRIAANSE
MR. B.F.M. KNÜPPE
MR. J.M. SLAGTER
MR. M. PANNEVIS
PROF. J.J. VAN HEES
PROF. J.A.A. ADRIAANSE

**6 DECEMBER 2013
ACADEMIEGEBOUW
LEIDEN**

Het Verslag

NVRJII-HCFR Conferentie Herstel en afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen

Inleiding

Welke regels dienen te gelden voor banken in moeilijkheden? Deze vraag stond centraal tijdens een conferentie die op 23 mei 2013 heeft plaatsgevonden over herstel en afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen. Een 80-tal deelnemers, uit acht verschillende jurisdicties, zowel academici als professionals, waren bijeengekomen ten kantore van Baker & McKenzie in Amsterdam om dit actuele en internationale thema te bespreken. De conferentie werd georganiseerd door de Nederlandse Vereniging voor Rechtsvergelijkend en Internationaal Insolventierecht (NVRJII) en het Hazelhoff Centrum voor Financieel Recht (HCFR).

De door de Europese Commissie in juni 2012 gepubliceerde conceptrichtlijn ten aanzien van herstel en afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (bekend als Recovery and Resolution Directive, hierna: RRD) vormde de rode draad in de conferentie. De RRD bevat uitgebreide voorschriften over onder meer het opstellen van herstelplannen, afwikkelplannen, het verwijderen van obstakels die in de weg kunnen staan aan de effectieve werking van deze plannen en de bevoegdheid tot vroegtijdig ingrijpen door toezichthouders, waaronder de verkoop van activa en herkapitalisatie door conversie of het afschrijven op bepaalde financiële instrumenten (bail-in).

Na inleidingen van enkele sprekers werden er workshops gegeven, waar elke deelnemer er twee van kon kiezen. Na de eerste ronde workshops was er ruimte voor een interactieve lunch. Vervolgens werden de workshops hervat waarna een plenaire sessie en een afsluitende borrel volgden. Een en ander zal hieronder nader worden toegelicht.

Sprekers

De conferentie werd geopend door Bob Wessels, onafhankelijk juridisch adviseur, gastspreker op diverse conferenties, hoogleraar internationaal insolventierecht aan de Universiteit Leiden en voorzitter NVRJII. Vervolgens volgde een voordracht van Johan Jol, Matthias Haentjens en Donald Bernstein.

Johan Jol is werkzaam bij ABN AMRO en maakt deel uit van het Financial Restructuring and Recovery Legal team. In zijn voordracht sprak Jol over de problematiek die speelt rondom banken die 'too big to fail' zijn. Bij een dreigende bankrun zal de staat deze banken steun bieden om te voorkomen dat de bank omvalt.

Staatssteun komt uiteindelijk ten koste van de belastingbetaler. Om dit in de toekomst te voorkomen circuleren er diverse voorstellen voor oplossingen. Het verhogen van de kapitaaleisen die reeds gelden voor banken is een van die oplossingen.

Matthias Haentjens is hoogleraar financieel recht aan de Universiteit Leiden en directeur van het Hazelhoff Centrum voor Financieel Recht. Haentjens legde uit waarom thans talrijke initiatieven worden ontplooid om te komen tot modernisering en harmonisering van het bancaire insolventierecht. Vervolgens gaf hij een overzicht van het werk van internationale organisaties op het gebied van herstel en afwikkeling bij banken.

Donald Bernstein is hoofd van de insolventie- en herstructureeringspraktijk van het advocatenkantoor Davis Polk in New York. Met zijn voordracht gaf Bernstein inzicht in de laatste ontwikkelingen op het gebied van herstel en afwikkeling van banken in de Verenigde Staten na de val van Lehman Brothers in 2008. Inzichten in Amerikaanse ontwikkelingen zijn met name van belang in verband met de economische banden tussen Europa en de Verenigde Staten.

Workshop 1: Recovery plans

De eerste workshop ging over herstel- en afwikkelplannen. De RRD die tijdens deze conferentie centraal stond, eist van banken onder andere dat zij zogenaamde living wills opstellen. In deze living wills dienen banken ex ante herstel- en afwikkelingsplannen op te stellen.

Het nut en de toepasbaarheid van herstelplannen, ook wel recovery plans genoemd, werd besproken door Jan Adriaanse. Stephan Madaus besprak vervolgens de resolutiemechanismen van de RRD. De RRD bevat volgens hem effectieve resolutiemechanismen voor banken.

Workshop 2: Rule of law v. authorities discretion

Bovenstaande herstel- en afwikkelingsmechanismen werden in de eerste workshop vooral vanuit bedrijfseconomisch oogpunt besproken. In de tweede workshop ging het over de juridische aspecten, in hoeverre de bevoegdheden van autoriteiten ingrijpen in fundamentele rechten. Het is namelijk duidelijk dat de mechanismen uit de RRD zullen botsen met eigendomsrechten van de financiële instelling, haar crediteuren en aandeelhouders.

Eerst sprak Alexander Schild over de vraag in hoeverre de ver-

schillende resolutiemechanismen in overeenstemming zijn met de verplichtingen van staten wanneer er sprake is van inbreuk op die rechten.

Alexander Bornemann ging vervolgens in op de vereisten van legaliteit en de mate van rechterlijke toetsing. Volgens Bornemann dient men zich te onthouden van al te intensieve rechterlijke toetsing. Hij wees daartoe op de behoefte van de praktijk tot snel en adequaat handelen van de autoriteiten, immers: it is better to do something than the right thing, aldus Bornemann.

Lunch

Na de eerste ronde van de workshops werd er eerst geluncht. Tijdens deze lunch was het woord aan rechter James M. Peck van de US Bankruptcy Court van de Southern District of New York. Judge Peck is de rechter die de zaak van het faillissement van Lehman Brothers Holdings Inc. kreeg toegewezen in 2008. Hij vertelde over deze ingewikkelde zaak en hoe hij bij toeval, als gevolg van een willekeurig toewijzingssysteem, als rechter voor deze zaak was aangewezen. Zijn standpunt was dat dit soort grote en complexe zaken niet bij toeval aan een rechter dienen te worden toegewezen. Dergelijke zaken vereisen namelijk gedegen kennis van de materie. Op een vraag wat zijn advies zou zijn aan een rechter die een dergelijke zaak krijgt toegewezen, antwoordde hij echter dat men te allen tijde nuchter moet blijven en de zaak moet behandelen als iedere andere zaak. Iedere zaak, hoe groot ook, is maar een zaak, aldus Judge Peck.

Workshop 3: Treatment of cross-border groups

Bij de workshop Treatment of cross-border groups kwamen twee sprekers aan het woord: Giulia Vallar en Paul Davies.

Giulia Vallar sprak over de bepalingen van de RRD die betrekking hebben op bankgroepen. Aangezien deze groepen meerdere dochterondernemingen hebben en vaak ook grensoverschrijdend opereren, dienen herstel- en afwikkelingsplannen voor de groep als geheel te worden opgesteld, waarbij rekening moet worden gehouden met onder meer de structuur van de bankgroep en gezorgd moet worden voor een intensieve samenwerking tussen alle nationale autoriteiten van landen waar de bank gevestigd is.

Paul Davies ging vervolgens verder in op de samenwerking tussen autoriteiten van de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk

bij een herstel en afwikkeling van systeemrelevante banken, banken die bijvoorbeeld van een dermate grote omvang zijn dat een faillissement de rest van het financiële systeem ernstig kan beschadigen.

Workshop 4: Bail-in and counterparties

Bij de workshop Bail-in en counterparties kwamen Victor de Serière en Francisco Garcimartín aan het woord.

Het bail-in-instrumentarium is een instrument in de RRD om te zorgen voor een verliesabsorptie, een inbreng van de particuliere sector. Door het instrumentarium krijgen autoriteiten de bevoegdheid vorderingen van crediteuren van een faillierende instelling af te schrijven en om schuldvorderingen om te zetten in aandelen. Door De Serière werd onder meer besproken wanneer autoriteiten bevoegd zijn deze bepalingen toe te passen en naar welke rangorde de inbreng dient plaats te vinden.

Door Garcimartín werd ingegaan op de bail-in-bepalingen met betrekking tot derivaten. In de workshop werd verder aandacht besteed aan wat de gevolgen van de bepalingen in de praktijk zullen zijn. Zo werd onder meer gediscussieerd hoe met de beëindigingsbepalingen in de contracten en met de variabele posities onder de derivaten omgegaan zal dienen te worden.

Workshop 5: Treatment of an international case

Tijdens deze workshop werd besproken hoe een internationale zaak wordt afgehandeld in de praktijk. Dit gebeurde aan de hand van een recent voorbeeld. De sprekers, Ian Jack en Mark Phillips waren namelijk beide betrokken geweest bij de herstructurering van de Kazachstaanse BTA Bank. Deze zaak is een goed voorbeeld van de uitdagingen bij internationale zaken. Hoe kunnen herstel-

of afwikkelingsplannen in het ene land worden opgelegd aan partijen in andere landen? Sprekers gingen vervolgens na in hoeverre de uitkomst in deze zaak anders was geweest als de RRD had gegolden.

Verslaggeving van workshops

Rond 15.30 uur werden alle workshops afgesloten met een mondeling verslag voor alle deelnemers van alle gevolgde workshops. Dit geschiedde door Anthon Verweij, Valentina Caria, Yanying Li, Xinyi Gong en Olga Falgueras del Álamo. Zo werden aan alle deelnemers de conclusies van zowel de gevolgde als niet-gevolgde workshops gepresenteerd en konden alle deelnemers nogmaals hun gedachten laten gaan over alle specifieke onderwerpen en de resultaten uit de discussies.

James M. Peck

Plenaire sessie: forum

Ter afsluiting van de dag was er ruimte voor een groepsdiscussie. Onder leiding van Matthias Haentjens werd door een panel reactie gegeven op verschillende interessante onderwerpen met betrekking tot herstel en afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen. Panelleden waren Alexander Bornemann, Ian Jack, Pim Rank en Frederik Verhoeven. Bij de discussie kwamen echter zeker niet alleen de panelleden aan het woord, maar was er ook veel ruimte voor reacties uit het publiek, alle deelnemers aan het congres met allerlei verschillende achtergronden en praktijken. Onder meer werd benadrukt dat, hoewel er nog enige discussie bestaat over enkele bepalingen, het goed is dat de RRD er is. De RRD zal immers onder meer de nodige samenwerking en gewenste harmonisatie tussen verschillende lidstaten vereisen. Vervolgens werd onder meer ingegaan op

enkele interessante inhoudelijke punten zoals hoe en op welk moment de waarde van de probleeminstelling bepaald zal dienen te worden en welke wederpartijen en crediteuren van de probleeminstelling als eerste in de verliezen dienen bij te dragen. Dienen bijvoorbeeld spaarders meer beschermd te worden dan andere crediteuren van een bank? Leidt de bescherming die aan spaarders zou worden gegeven niet tot een moreel risico, een verandering in gedrag bij het publiek als je weet dat je spaargeld beschermd wordt? En tenslotte: beseft iedereen wel dat rente een vergoeding is voor de risico die men neemt?

Over deze, en nog vele andere onderwerpen kon nog uitvoerig worden nagepraat op de borrel. Een afsluiting van een zeer interessante dag.

- 1 Voor meer informatie over de NVRRI, zie: www.nvrri.org
- 2 Voor meer informatie over het HCFR en de master financieel recht, zie: <http://www.law.leidenuniv.nl/org/privaatrecht/ondernemingsrecht/financieel-recht/#>
- 3 Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de totstandbrenging van een kader voor het herstel en de afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen en tot wijziging van de Richtlijnen 77/91/EEG, 82/891/EG, 2001/24/EG, 2002/47/EG, 2004/25/EG, 2005/56/EG, 2007/36/EG en 2011/35/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010, COM(2012)280
- 4 Artikel 5 – 13 RRD
- 5 Jan Adriaanse is hoogleraar turnaround management aan de Universiteit Leiden
- 6 Stephan Madaus is hoogleraar burgerlijk (proces)recht en insolventierecht aan de Universiteit van Regensburg
- 7 Alexander Schild is werkzaam bij het wetenschappelijk bureau van de Hoge Raad
- 8 Alexander Bornemann is werkzaam bij het bij het Duitse Ministerie van Justitie (Regierungsdirektor)
- 9 Giulia Vallar is promovenda, werkzaam aan de Universiteit van Milaan
- 10 Paul Davies is werkzaam bij advocatenkantoor Allen & Overy en hoogleraar ondernemingsrecht aan Oxford University

- 11 Victor de Serière is hoogleraar aan de Radboud Universiteit en advocaat bij Allen & Overy
- 12 Francisco Garcimartín is hoogleraar aan de Universidad autónoma in Madrid en adviseur bij Linklaters, Madrid
- 13 Ian Jack is hoofd van de Financial Restructuring & Insolvency Practice van Baker & McKenzie in Londen
- 14 Mark Phillips Q.C. is barrister bij 3-4 South Square in Londen
- 15 Anthon Verweij is promovendus Afdeling Bedrijfswetenschappen Faculteit der Rechtsgeleerdheid Universiteit Leiden
- 16 Valentina Caria is promovenda Afdeling Ondernemingsrecht Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit Leiden
- 17 Yangying Li is promovenda Afdeling Ondernemingsrecht Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit Leiden
- 18 Xinyi Gong is buitenpromovenda Afdeling Ondernemingsrecht, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit Leiden
- 19 Olga Falgueras del Álamo is promovenda Centre for the Study of European Contract Law (CSECL), Universiteit van Amsterdam
- 20 Pim Rank is advocaat bij NautaDutilh in Amsterdam en hoogleraar aan de Universiteit Leiden, verbonden aan het Hazelhoff Centrum voor Financieel Recht
- 21 Frederik Verhoeven is advocaat bij Houthoff Buruma in Amsterdam en met Rutger Schimmelpenninck curator in het faillissement van Lehman Brothers Treasury B.V

Column

Elektronisch toezicht op de Haarlemmerstraat

Op een zonnige middag ergens halverwege juli neem ik plaats op een terrasje om een broodje te eten. Voordat ik goed en wel zit, probeert de man van het tafeltje naast me al een praatje met me aan te knopen. “Hee, meisje! Ben je studente? Welke studie doe je?” Een beetje geïrriteerd vertel ik hem dat ik Rechten studeer. Mijn antwoord geeft het gesprek een bijzondere wending. Zonder verdere inleiding vertelt de man me dat hij sinds een maand weer op vrije voeten is. “Mijn advocaat wist zeker dat ik negentig dagen moest zitten, maar toen kwamen ze ineens met dit aanzetten.” De man rolt de linker pijp van zijn spijkerbroek een stukje op. Om zijn been zit een dikke zwarte band. “Ik heb ook nog een kastje. De man geeft me iets wat nog het meest lijkt op een afstandsbediening. Op het kastje zitten grote drukknoppen met cijfers. ‘Made in Tel Aviv’, lees ik op de achterkant.

Voor de zomer was elektronisch toezicht in het nieuws naar aanleiding van de plannen van Staatssecretaris Teeven. De discussie was vooral toegespitst op de vraag of de ‘elektronische enkelband’ door de rechter zou moeten kunnen worden opgelegd als straf. Dat plan lijkt vooralsnog door de Tweede Kamer naar de prullenbak te zijn verwezen. De huidige mogelijkheden tot elektronisch toezicht blijven echter bestaan. Zo ook de elektronische enkelband als alternatief voor voorlopige hechtenis. Het toezicht werkt niet altijd probleemloos, begrijp ik uit de verhalen van de man op het terras, die zich voorstelt als meneer M. In de enkelband zit een

GPS-systeem zodat de reclassering altijd weet waar hij is. Verliest de band het bereik dan gaat er direct een alarm af. Het lawaai stopt pas als M. een speciale code intoetst. “Niet handig als je op bezoek bent bij een klant of als je met een leuk meisje op het terras zit.” Dat de advocaat van M. de mogelijkheid van de elektronische enkelband over het hoofd gezien heeft, vind ik niet zo gek. Deze vorm van toezicht wordt tot nu toe namelijk weinig toegepast. De Raad van de Rechtspraak verweert zich door te stellen dat het toezicht in de specifieke situatie van de verdachte moet passen. Volgens Ybo Buruma wordt het echter hoog tijd dat de rechterlijke macht aan de slag gaat met alternatieven voor voorlopige hechtenis. In het Nederlands Juristenblad van afgelopen september noemt hij voorlopige hechtenis “een diep gewortelde gewoonte, bijna een vanzelfsprekendheid”.

M. lijkt ondertussen niet erg onder de indruk van zijn uitzonderlijke situatie. Zijn aandacht gaat vooral uit naar de dingen die hem zijn ‘aangedaan’. Met veel armgebaren vertelt hij mij over de zes ME’ers die hem bij zijn moeder thuis van zijn bed kwamen lichten, over zijn nacht in de isoleercel en de vrouwelijke rechter die tijdens de zitting alleen maar naar de schoenen van zijn advocaat leek te kijken. M. wil niet vertellen waarvan justitie hem verdenkt. “Dat zijn maar details”. Vanachter zijn grote zonnebril kijkt hij me grijzend aan. “En je gelooft toch wel dat ik onschuldig ben?”

Verenigingen grotius

Waarde lezer,

In de EL-CID editie van de NOVUM hebben wij ons mogen voorstellen als kandidaat-bestuursleden, maar sinds onze installatie op de Wissel-ALV op dinsdag 3 september gaan wij officieel door het leven als 93ste bestuur der JFV Grotius. Op deze bijzondere dag is, naast dat wij geïnstalleerd werden, ook op gepaste wijze afscheid genomen van het 92ste bestuur. Een bestuur dat van het jaar 2012-2013 een prachtig jaar wist te maken. Bedankt hiervoor! Wij zullen ons best doen om deze prestatie te evenaren, want aankomend jaar is niet zomaar een jaar, maar het is een jaar waarin de vereniging in beweging is.

Voor het eerst in de geschiedenis van JFV Grotius kon er gedurende de boekverkoop online betaald worden. Niet langer hadden de leden last van pinstoringen en ook de rij haalden niet langer de lengte van de jaren ervoor. Ook is er in de zomer hard gewerkt aan een nieuwe website. Daar kunt u nu terecht voor de laatste digitale editie van de NOVUM, onze agenda met daarin de aankomende activiteiten en evenementen, de meest recente foto's en andere verenigings-, studie- of carrière gerelateerde informatie. 'Nieuw' is ook dat er voor het lidmaatschap van JFV Grotius weer contributie betaald moet worden. Dit heeft echter niet geleid tot een afname van nieuwe leden. Integendeel zelfs, er zijn in september ruim 800 nieuwe leden bij de vereniging gekomen. Wij behouden daarmee de titel grootste juridische faculteitsvereniging in Nederland.

Van deze 800 nieuwe leden zijn er bijna 100 leden mee geweest op het jaarlijks terugkerende introductieweekend. Binnen twee weken zat het weekend al vol. Het thema 'Niks te Bond!' stond dit jaar centraal. Wij hebben dus een hoop Mr. Bonds en Bondgirls mogen aanschouwen op ons complex in het Limburgse plaatsje Wellerlooi.

Om een collegejaar goed te openen kan een mooi feestje weinig kwaad. Er werd daarom op woensdag 25 september door onze feestcommissie het 'Wat je vroeger wilde worden'-feest georganiseerd, dat plaats vond in de Hifi. Men vertoonde zich in outfits die weergaven wat men vroeger wilde worden en schijnbaar wilden

sommigen vroeger een dier worden...

Op de eerste borrel, die ook wel de 'aftrapborrel', de 'wettenbundelborrel', de 'commissie interesseborrel' of de 'kennismakingsborrel' genoemd kon worden, heerste zoals op de meeste Grotius borrels, een gemoedelijk sfeertje waarbij de gratis wettenbundels door velen in ontvangst zijn genomen. Kan je niet wachten tot de volgende borrel? Noteer dan alvast donderdag 10 en 24 oktober in uw agenda.

De commissiesollicitaties zijn afgelopen maand ook weer van start gegaan en deze zullen duren tot half oktober. Op 17 oktober zal bekend worden gemaakt wie zich aankomend jaar naast hun studie zullen inzetten voor de vereniging.

Er valt deze maand echter meer te beleven met JFV Grotius. Zo zullen de eerste kantoorbezoeken van het jaar plaats vinden; op 25 oktober bij Stibbe en op 18 oktober bij TeekensKarstens. Als het jou interessant lijkt om mee te gaan naar een kantoor of wellicht zelfs beide kantoren, dan is het mogelijk om jou op te geven door een mailtje te sturen naar carriere@jfv-grotius.nl.

Met vriendelijke groet,
Duncan Snel, Ab-actis

Faculteits- zaken

Céril van Leeuwen is dit studiejaar ('13-'14) de assessor (student-lid) van het faculteitsbestuur van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid. Zij behartigt de belangen van de studenten binnen het faculteitsbestuur op het gebied van onderwijs, organisatie en onderzoek.

Contactinformatie:

Adres: Steenschuur 25, kamer B.4.38, 2311 ES Leiden

Telefoon: 071 527 7621

Email: assessor@law.leidenuniv.nl

Spreekuur op woensdag van 09.00 tot 10.00 uur

UITLEG: WAT IS EEN ASSESSOR

De student-assessor ondervraagd

Céril, kun je vertellen wanneer en hoe je in Leiden terecht bent gekomen?

Daar kan ik heel uitgebreid op antwoorden, maar ik zal het beknopt houden.

Na mijn eindexamen in 2010 ben ik vanuit Zwijndrecht naar Leiden gekomen om Recht & Bedrijfswetenschappen te gaan studeren. Omdat mijn interesse zeer breed is, heb ik destijds bewust voor deze combinatiestudie gekozen. Al sinds mijn eerste studiejaar heb ik me actief ingezet voor de faculteit. Ik werkte mee aan open dagen en meeloopdagen. Ook ben ik een jaar studenttutor geweest en werkte ik sinds september 2012 als student-ambassadeur op de afdeling Marketing & Communicatie.

Wist je altijd al dat je Rechtsgeleerdheid wilde studeren?

Op de basisschool schreef ik al in vriendenboekjes dat ik later kinderrechtster wilde worden. Tijdens mijn vwo-opleiding heb ik in het kader van de beroepsoriëntatie een dag met een kinderrechtster in Rotterdam meegelopen. Mijn profielwerkstuk schreef ik over merkenrecht. De interesse in het recht is sinds de basisschool gebleven. In principe wist ik dus altijd al dat ik Rechtsgeleerdheid wilde studeren. Hierdoor heb ik niet hoeven twijfelen over mijn studiekeuze. Hooguit over de studiestad.

Waarom heb je voor Leiden gekozen?

Ik heb me ook op andere studiesteden georiënteerd, maar Leiden stond voor mij al snel op nummer één. De sfeer op de Universiteit en de kleinschaligheid van de stad spraken mij bijzonder aan. Tijdens het bezoek aan de Open dag voelde ik me direct "thuis". Bovendien is de juridische faculteit op een fantastische locatie gevestigd en gehuisvest in een prachtig gebouw met prettige werkplekken. Tijdens de afgelopen drie jaar is mijn keuze voor Leiden al vaak een goede gebleven.

Waarom wilde je assessor worden?

Vanaf het eerste moment dat ik de faculteit binnenstapte heb ik een grote interesse in het reilen en zeilen van de faculteit. Het voorlichtingswerk, het tutoraat en commissiewerk wakkerden mijn belangstelling voor de bestuurlijke processen binnen de faculteit aan. Toen ik hoorde dat een studentlid deel uitmaakt van het faculteitsbestuur, ben ik mij steeds meer in deze functie gaan verdiepen en heb ik hiernaar gesolliciteerd. Ik vind het een enorme eer dat ik geselecteerd ben. Ik ervaar het als een uitdaging dat ik deze functie dit studiejaar mag gaan vervullen.

Wat verwacht je van komend jaar?

Momenteel zijn er dynamische ontwikkelingen binnen de faculteit gaande. Zo wordt de combinatie van online onderwijs en contactonderwijs (blended learning) steeds belangrijker. De MOOC (Massive Open Online Course) voor Europees Recht met meer dan 30.000 wereldwijde volgers is daar een prachtig voorbeeld van. Bovendien is met de start van dit studiejaar een nieuw curriculum voor het propedeusejaar ingesteld. Ook is er sinds een paar maanden een loopbaancoach, die de studenten op deze faculteit begeleidt bij het starten van hun loopbaan.

De nieuw aangestelde alumni officer geeft inhoud aan het beleid rondom oud-studenten van onze faculteit. Dit is slechts een kleine opsomming van alle zaken waarmee het faculteitsbestuur zich bezighoudt. Ik verwacht dat komend jaar erg leerzaam en vormend voor mij zal zijn.

Op welke manier kunnen medestudenten via de assessor invloed hebben op het faculteitsbeleid?

Dat moet ik gaan ervaren! Ik onderhoud het komende jaar de contacten met de studieverenigingen en de medestudenten. Zij kunnen mij met hun facultair gerelateerde klachten en suggesties benaderen. De bedoeling is dat ik deze punten aan de orde stel binnen de organen van de faculteit waar de gerelateerde onderwerpen worden besproken en behandeld. Het faculteitsbestuur staat bijzonder open voor input vanuit de studenten. Ik ben er van overtuigd dat de stem van de studenten wordt gehoord en ik hoop daar zeker aan bij te dragen.

Waarom wil je veel aandacht besteden tijdens je assessorschap?

Nu ik net ben begonnen kan ik nog niet precies bepalen waar mijn speerpunten gaan liggen. Wel vind ik het heel belangrijk dat de medestudenten weten dat er een assessor is, waar ze met klachten en suggesties terecht kunnen. Dit jaar zijn er heel veel eerstejaarsstudenten begonnen aan de Leidse rechtenfaculteit, maar toch hoop ik dat voorkomen kan worden dat de studenten zich een nummer voelen. De kleinschalige opzet van het onderwijs van de juridische faculteit in Leiden moet gewaarborgd blijven. Dit is immers één van de sterke punten van onze faculteit. Daar wil ik me ook graag voor inzetten. Het is een mooie uitdaging er aan bij te dragen dat de faculteit als een goede en fijne studieplaats wordt ervaren door de studenten. **N**

Faculteits- agenda

16 oktober

Promotie dhr. A. Guiora

17 oktober

Vergadering Onderzoeksbestuur

17 - 18 oktober

Tweedaags seminar over Anglo-Amerikaans recht

18 oktober

Oratie prof. dr. O.A. Haazen

19 oktober

Bachelor voorlichtingsdag

25 oktober

Afstuderen (fiscaal recht)

28 oktober

Vergadering Faculteitsraad

28 oktober

Introductiebijeenkomst nieuwe medewerkers

29 oktober

Promotie dhr. P. Arginelli

29 oktober

Afstuderen (criminologie)

30 oktober

Afstuderen (notarieel recht)

30 oktober

Uitreiking bachelor afstuderen

31 oktober

Seminar Juridische Informatievaardigheden

31 oktober

Afstuderen (rechtsgeleerdheid en jeugdrecht)

Een snel antwoord is nog
geen slim antwoord.

Ben jij toe aan
het Grote Gesprek?

HET
GROTE GESPREK

MAAK WERK VAN JE SOLLICITATIE BIJ DE GROTE ZEVEN

Een initiatief van

HOUTHOFF BURUMA

WWW.HETGROTEGESPREK.NL